

יום	יום לחדש	יום מוה"ר	ליקוטי הלכות ה"ה	ליקוטי מוה"ר ח"ב	מסנה ברוך ה"א	עלים לתרופה	שולחן ערוך ד"ש משפט
שבת	י"ז	ס.	קפ	קפ	חזרה	תשעו-עא	א. ב.
א	י"ח	ס:	קפא	קפא	ק"ט:	תשעט-פ	א. ב.
ב	י"ט	סא.	קפב	קפב	קכ:	תשפא-פב	ג. ד.
ג	כ'	סא:	קפג	קפג	קכ:	תשפג-פד	ה. ו.
ד	כ"א	סב.	קפד	קפד	קכא:	תשפז-פו	ז. ח.
ה	כ"ב	סב:	קפה	קפה	קכא:	תשפז-פח	ט. י.
ו	כ"ג	סג.	קפו	קפו	חזרה	תשפז-צ	יא. יב.

# בקרני אור



יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב  
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

353 | פרשת בשלה | י"ז שבט תשפ"ד

## דבר המערכת

"שבת שירה" - ממנה יתד וממנה פינה לשובע השמחות והשירות שאנו צריכים לעורר בכל השנה כולה. השירה היא הודאה להש"ת על כל הטוב שעשה עמנו, וכל אחד יודע, שבהרבה מקרים הודאה נאמרת בלא לב ולב, ועל כך נתן לנו הש"ת את הארת 'שירת הים' בה זכינו להודאה מעומק הלב באמת ובתמים. **כי שירה הוא עיקר שלימות הודאה, שאומרים הודאות בלב שלם בשיר ושמחה, שזה זכו ישראל בקריעת ים סוף**" (ליקוטי הלכות, פריקה וטעינה ד, יח). ועלינו להמשיך את הארת התודה בלב שלם בשיר ובשמחה, מכח שירה זו המתעוררת מחדש בכל שנה ושנה.

בכח השירה אנו יכולים להתחדש בתשובה, כי עיקר ההתקרבות לה' יתברך הוא על ידי הודאה ושירות ותשבחות" (שם). ועל אף שרבים הם צרכינו ומכאובנו בכלל ובפרט, ברוחניות ובגשמיות, אבל כל נשכח שהשמחה והשירה היא תרופת נפשנו, והיא עצמו אמונה של רבינו הקדוש לעזוב דרך רשע ולהתחיל להתדבק בהשם יתברך, ועל כך חובתנו להשתוקק ולהתחדש בשבת נשגבה זו.

גם מול כל הקשיים והצרות נזכור, שה' הטוב מנהיג הכל לטוב ולחסד, ובכח האמונה הפשוטה הזאת ניתן להתגבר ולשמוח בכל עת. "זהו בחינת שירת הים, שעיקר השירה על ידי שידועים ומאמינים כי שירים דרכי ה' משפטי והנהגותיו יתברך" (שם). ראש חודש ו, כי על ידי תמימות באמת משיגים כי 'הצור תמים פעלו, כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא'.

שמחה זו היא הנותנת תקוה חדשה לשוב בתשובה שלימה, והיא המעוררת לבנו שלא להרפות מתפילה ותחנונים לגאולת נפשנו, וכדבריו בההירים של רבי נתן במכתבו לבנו: "רק שלא להתייאש מן הצעקה ומרחמים ותחנונים ויתחפך הכל לטובה. ושבת שירה ממשמש לבוא, השם יתברך יזכנו להרגיש מחדש משהובניישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כולם" (עלים לתרופה, רעו).

העורכים

## פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

נהגו אנ"ש בימי השוכב"ם לצום יום אחד מימי השבוע, ורקם נהגו לצום ביום ו' ולבלי להשלים את התענית, רק לטעום דבר מה בסוף היום. והיו אומרים: הנהגות אלו הם רק זכרון בעלמא שצריך לעשות תשובה, ואין זו התשובה בעצמה. כי התשובה בעצמה היא התשובה האמתית, כל אחד ותשובתו. כאן בארץ ישראל נוהגים אנ"ש לבלי לאכל דבר מן החי ביום אחד מימי השבוע.

(שיח שרפי קודש)

## לך ענו נשירה בשמחה רבה

גאולה זו צריכה לעורר אותנו להכריח עצמנו אל השמחה. **נבין ונקבע בלבנו היטב, ששום תירוץ ושום סיבה ואף מצב לא מצדיקים את העצבות, כמו ששום חולי ושום כאב ושום צער לא מצדיקים שהאדם יתחוך חנים בבשר החי ויסיף חולי וסכנה עצומה לחוליו וכאבו.** ואם חפצי חיים ותשובה אנו, חייבים אנו להכריח עצמנו לשמוח.

אחת העצות העיקריות לשמחה, אותה גילה רבינו הקדוש, היא: שמחת 'שלא עשני גוי'. וכמו שהרחיב רבות בדבריו הקדושים ש"לבוא לשמחה הוא על ידי שזכה להיות מזרע ישראל שלא עשני גוי" (ליקוטי מוה"ר ח"ב, י). רבינו הקדוש אף סיפר על צדיק אחד "שנפלה עליו עצלות וכבודות כל כך עד שלא היה אפשר לו כלל לזוז ממקומו ממש מגודל העצבות, ובכל דבר שרצה לשמח עצמו מצא לו הבעל דבר בתוכו עצבות, והתחיל לשמח עצמו בשמחת 'שלא עשני גוי', וזה בודאי שמחה גדולה שאין לה שיעור, כי אין לשער הפרש וההבדל אלא אלפי אלפים הבדלות שיש בין קדושת ישראל הפחות שבפחותים לבין זוהמת טומאת הגויים. וכשיזכור היטב חסד השם יתברך עליו שלא עשהו גוי, בודאי ראוי שתגדל שמחתו מאד, והיא שמחה שאין עליה עצבות, כי הוא רק מהשם יתברך עשהו כן וחמל עליו ולא עשהו גוי, ואין אפשר למצוא חסרון בזו השמחה, מאחר שהוא רק מעשה השם יתברך"

(שיחות שאחר הסיפור"ע)

קמת בבוקר ואתה עדיין מרוצה להמשיך להיקרא יהודי, הרי שקיבלת עתה הארת פנים מופלאה, זהו חסד עצום שאין לו שיעור. השם יתברך העניק לך מתנה יקרה שאין בדומה לה, כי"אפילו פושעי ישראל, אף על פי שחטא, ישראל הוא ושם ישראל נקרא עליו, ומאחר שעל כל פנים מחזיק עצמו בדת ישראל ואינו ממיר דתו לגמרי ח"ו ונקרא עליו שם ישראל, זה בעצמו יקר מאד בעיני ה' יתברך ויש לה' יתברך תענוג ושעשוע גדול מזה" (ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, מה).

זה לא מובן מאליו, זוהי מתנה חדשה שבכל יום עלינו להודות עליה מחדש. זוהי מהותה של "ברכת שלא עשני גוי שמברכים בכל בוקר על שלא נחלפה נשמתו בנשמת גוי כמבואר בכתיבי האריז"ל" (שם, ברכות השחר ג, י. וראה שם עוד באות ג). עצם זה שאנו ממשיכים להיקרא 'יהודים', היא מתנה עצומה וקריאת חיבה מופלאה, שנותנת תקוה טובה לשוב ולתקן הכל. זוהי זכות שאין דומה לה, כי עצם זה שאנו נשואים עלינו שם "ישראל" מפרסמת את האמונה הקדושה ומכריזה שאנו מאמינים שיש בורא עולם ודתו היא האמתית. שם זה בלבד כבר מזכה אותנו לשכר מופלא שלא ישוער, וכדברי רבי נתן: "כי נקודת דנקודה מקדושת ישראל שיש להפחות שבפחותים שבישראל, אין כל העולם כולו כדאי לסבול תוקף עוצם השמחה שיזכה לעתיד" (שם, ברכות הראיה ה, כ).

נגד שמחה זו אין מי שיערער, ולא ניתן למצוא בה חסרון על אף השפלות הכי גדולה. נתעורר להחזיק בה; נגיל ונשיש בשמחת יהדותנו, והיא שתפתח פתח לשלימות רפואתנו.

לעתים קרובות, כאשר הוא מעמיק במצבו, גואה העצבות והמירוות בלבו. במה ישמח?! מכף רגל ועד ראש אין בו מתום, אין שום תחום ברוחניות בו הוא מושלם או לפחות מוצלח חלקית, המידות הרעות בוערות וכופות אותו בכל עת, התאוות המרות מדכאות את נפשו, העשיות הטובות והמצוות שבכל זאת נעשים על ידו שדופות ומצומקות חסרות חיות, איך יוכל לשמוח...

קודם כל חשוב שנזכור היטב, שהעצבות אינה הסתכלות שכלית על מצבנו השפל. עצבות הגה מידה רעה ואיומה, שהיא עצמה עומק גלות הנפש. אחד מעיקרי כלי נשקו של היצר היא העצבות ודכוך הנפש, וכלשונו של רבינו הקדוש: "עיקר נשיכת הנחש הוא עצלות ועצבות" (ליקוטי מוה"ר, קפט). העצבות היא מקור טומאה ח"ו ושורש לכל התאוות הרעות (ראה בליקוטי הלכות, תולעים ד, ב) והיא גם שרשה של הגלות הפרטית והכללית, כי "עיקר הגלות על ידי עצבות, והגאולה על ידי שמחה" (שם, פסח ב, א).

מי שעצוב בגלל ירדותיו ונפילותיו ודלותו הרוחנית, הרי זה כשופך שמן על המדורה למען תוקד עד שאול תחתית ח"ו. מזה בדיוק הוא צריך לברוח אם הוא באמת שבור ורצוף על מצבו המור, וכך גם להיפך, ההתעצמות בשמחה בעת ירדה, אינה התעלמות מהמצב, אלא פעולת הצלה הכי הכרחית, כדי לעצור לפחות מעתה את עומק הנפילה ולהתחיל את גאולת הנפש מידי מצרירה.

גלות מצרים כוללת את כל הגלויות הפרטיות והכלליות עד סוף כל הדורות, כי "כל הגלויות מכונים בשם מצרים על שם שמצרים לישראל" (ליקוטי מוה"ר, ז. ב. בשם חז"ל), כל מהותה של גלות זו היתה מכח העצבות, וכל הגאולה המופלאה אותה אנו מזכירים ומעוררים בכל דור, עד שלימות הגאולה שהיתה בקריעת ים סוף, היה הכל בכח השמחה.

וכך מאיר עינינו רבי נתן: "עיקר גלות מצרים היה על חטא אדם הראשון, שעל ידי זה המשיך עצבות יגון ואנחה, כמו שכתוב בעצבונו תאכלנה. ובשביל זה היה גלות ושעבוד מצרים, שעיקר הגלות והעבדות היה גם כן בחינת עצבות. וכשיזכו לצאת מגלות מצרים, עיקר הגאולה היה על ידי בחינת השמחה, שמשם עיקר החירות, בבחינת כי בשמחה תצאו. ועל כן אמרו שירה בליל יציאתם ממצרים, וכן בשעת קריעת ים סוף שהוא עיקר גמר שלימות הגאולה, אז אמרו שירת הים, כי שיר ההלל וכן שירת הים הוא בחינת שמחה, שזהו עיקר הגאולה, כי השמחה והשירה היא עיקר הגאולה והחיות" (ליקוטי הלכות, פ"ד ואיש"ג, טו).

שירת הים לא היתה אפוא רק ביטוי של הודאה על העבר, אלא היא עצמה היתה כח הגאולה והמלחמה בגלות העצבות. בכוחה של שמחה זו הכריעו את טומאת מצרים ופתחו את שערי הגאולה, והיא העומדת לדורות להוציא מכל חלאת העוונות. וכמובא בפוסקים בשם הוזהר הקדוש (מ"ב, ס"א): "האומר שירת הים בשמחה מוחלין לו עוונותיו". מחילת עוונות זו נובעת מכך שהסרת העצבות היא סילוק עיקר הגורם לכל החטאים, והשמחה היא אכן התיקון לשורשי כל העוונות.

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"נ 4:31 - נין החמה 6:34 - מוזק"ש 8:26  
צאת השבת 5:46 - צאה"ש לר"ת 6:24

## פרעה מקרב אותנו לאבינו שבשמים!

ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם  
והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו  
בני ישראל אל ה'.

במדרש דרוש חכמינו ז"ל, ש"פרעה הקריב" את  
לכם של ישראל לאבינו שבשמים, וזו הייתה  
כוונת השם יתברך במה שגירה בהם את פרעה  
שירדוף אחריהם, כדי שיצעקו ויתקרב אליו.

ובחינה זו היא אצל כל אחד, שכשמתגברים עליו  
רדיפות וצרות, עליו להתקרב יותר ויותר להשם  
יתברך. שכן דרך "בני ישראל הכשרים, כל מה  
שדוחקים אותם יותר חס ושלום, הם בורחים בכל  
פעם ביותר לה' יתברך, בבחינת ופרעה הקריב,  
שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים" (ליקוטי  
הלכות, יין נסך ד, כד).

וכמובא בליקוטי מוהר"ן:

"כשחולקין על האדם, נמצא שרודפין אותו, והוא  
בורח בכל פעם להשם יתברך, וכל מה שחולקין  
עליו יותר מקרבינו אותו יותר להשם יתברך, כי  
השם יתברך בכל מקום, בבחינת 'אם אסק שמים  
שם אתה ואציעה שאול הנח', נמצא שבכל מקום  
בורח להשם יתברך. וזה בחינת 'ופרעה הקריב,'  
'שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים', שעל ידי  
רדיפתו אותם נתקרב יותר להשם יתברך" (ליקוטי  
מוהר"ן תניינא, ג).

## ואתם תחרישון!

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

עצה זו של "ואתם תחרישון", היא גם ובעיקר  
באחרית הימים האלה, וכדבריו הנוראים של  
מוהר"ן:

"עתה באחרית הימים האלה צריכין לידום  
ולשתוק הרבה על כל מה שנעשה עתה בעולם,  
ולבלי להיכנס בחקירות וקושיות ותירוצים כלל,  
רק לידום ולשתק ולצפות לישועת ה', עד שעל  
פי הרוב על ידי הדומיה והשתיקה יבער לבו עד  
שיצעק ויתפלל לה' יתברך, בבחינת נאלמתי דומיה  
החשיתי וגו' חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש  
דיברתי בלשוני וכו'. וזה 'משגיא לגוים ויאבדם',  
כי 'לכד חכמים בערמם', שכל זה היה בקריעת  
ים סוף שסיבבם בכונה להטעותם, כמו שכתוב  
'וישובו ויחננו לפני פי החירות וכו' ואמר פרעה וכו'  
וכן הוא עתה. ואלו הנרדפים צריכין ליזהר לבלי  
לילך בחכמות, רק לצעוק אל ה'. ואם גם זה קשה,  
על כל פנים לא ירהר, וכל שכן שלא ידבר, נגד  
מידותיו יתברך, רק ישתוק וידום עד שיקף וירא ה'  
משמים, ויצפה לחסוד יתברך לבד, בחינת ה' ילחם  
לכם ואתם תחרישון" (ליקוטי הלכות, נטילת ידיים לסעודה  
ה, מד), עיי"ש עוד באריכות ותמצא נחת.

## העצה היא: לשתוק!

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון

לפעמים מתגברים מחשבות של כפירה רח"ל,  
שהעצה היחידה לבטלם ולסלקם, היא לקיים מה  
שנאמר "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", וכלשון  
רבינו:

"והתיקון לזה [למחשבות של כפירה הבאות  
ע"י מחלוקת] למסור המלחמה לה', שה' ילחם  
המלחמה. וזה בחינת שתיקה, היינו שצריך לשתוק  
להם, רק לסמוך על ה' שהוא ילחם בשבילנו, וזה  
בחינת ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. ועל ידי  
השתיקה זו נתעלה המחשבה, כי נתבטל מחשבות  
רעות של כפירות. וזה בחינת 'שתוק', כך עלה  
במחשבה, שעל ידי השתיקה נתעלה המחשבה"  
(ליקוטי מוהר"ן, רנא).

## לא אכפת לי!

'נחשון בן עמינדב' הפך להיות דמות של מסירות נפש, העושה  
את מה שצריך לעשות מבלי להביט ולהתחשב בשלל הסכנות...  
הוא עומד מול ים סוער, נכנס בתוכו, וגם כשהמים מגיעים עד  
לחוטמו הוא ממשיך ללכת. ואז - - - הים נבקע, וכל ישראל  
נכנסים אחריו.

ובכך לימד אותנו לדורות; אל תמשש את הדופק, ואל תבדוק  
את השטח. התרכז במטרה, ותמשיך הלאה, מבלי להתבלבל. אם  
תמשיך, הים ייבקע!

רבינו הקדוש קורא לעצה זו: "לא אכפת לי" (ליקוטי מוהר"ן, קנה).  
כשבאים עלי בלבולים וקשיים, מעברים והרפתקאות, אני לא  
נמשך לאכפתיות המזיפת של היצר הרע, שמעוניין למשוך אותי  
עמוק לתוך הבוץ. אלא מתעלם מהכל, וממשיך הלאה! גם אם  
המצולות ים, שוטפים ומטביעים, אני ממשיך ללכת...

אנו ניצבים כיום בתוך ים סוער וגועש, שכבר שטף והטביע רבים  
וטובים. קשה ללמוד, ועוד יותר קשה להתפלל. קשה לשמוח,  
וקשה לשפוך שיח בלב נשבר. קשה להתרכז, ועוד יותר קשה  
להסיח את הדעת. גם לאחור אי אפשר לברוח, שכן, הים מקדימה,  
ומאחורה המצרים.

מה עושים בשעה כזאת? מתעלמים מהפחד, צועקים, וממשיכים  
הלאה!

שכן, על שעה שכזאת, ועל דור שכזה, נאמר בשיר השירים: "ונתי  
בחוגי הסלע בסתר המדריגה, הראיני את מראייך השמיעיני את  
קולך כי קולך ערב ומראך נווה". וכפי שפירש רש"י: "זה נאמר על  
אותה שעה שרדף פרעה אחריהם, והשיגם חונים על הים, ואין  
מקום לנוס לפניהם מפני הים, ולא להפנות מפני חיות רעות. למה  
היו דומין באותה שעה? ליונה שבורחת מפני הנץ, ונכנסה לנקיקי  
הסלעים, והיה הנחש נושף בה. תכנס לפנים, הרי הנחש. תצא  
לחוץ, הרי הנץ. אמר לה הקב"ה: הראיני את מראייך, את כשרון  
פעולתך, למי את פונה בעת צרה. השמיעיני את קולך, ויצעקו בני  
ישראל אל השם".

"וכל ענין זה עובר על כל אדם, בעת שרוצה להיכנס בעבודת ה'.  
שהיצר הרע וחילותיו, שהם בחינת פרעה ומצרים, רודפים אחריו  
בכמה מיני רדיפות, בלבולים ומחשבות רעות רבות מאד. ואין  
לו מקום לנוס לא לפניו ולא לאחוריו ולא מן הצדדין, כי מכל צד  
מסבבין אותו בכמה מיני בלבולים ומניעות ויסורין. אזי אם  
ירצה להסתכל לאחוריו בוודאי יתגברו חס ושלוש יותר. על כן  
אין תקנה, כי אם שיצעק אל ה' ממקום אשר הוא שם, ולא יפנה  
ויסתכל לאחוריו כלל" (ליקוטי הלכות, שילוח הקד, ד, ה).

מתעלמים מהכל, וצועקים. ולאחר הצעקה, נכנסים לים. ואם הוא  
ממאן להיבקע, ממשיכים ללכת... עד שהוא נבקע!

באחד המזמורים בתהילים (מזמור ל"ח) מתאר דוד המלך את  
מצוקתו הנוראית, מצוקת כל נשמה יהודית. וכך הוא זועק: "לבי  
סחרח עזובי כוחי", אני מסוחרר ואין בי כח; "אוהבי רועי מנגד  
נגעי יעמודו וקרובי מרחוק עמדו", אין לי גם עם מי לחלוק את  
מצוקתי; ואם לא די בזה, הרי שגם "וינקשו מבקשי נפשי, ודורשי  
רעתי דיברו הוות ומרמזות כל היום היגו", מבקשים את נפשי  
ומתנקשים בי, וזוממים כל היום רעתי.

ומה התשובה שלי - אומר דוד המלך - לכל הצרות הנוראיות  
הללו? "ואני כחרש לא אשמע וכאילם לא יפתח פיו, ואהי כאיש  
אשר לא שומע". אני שותק ושותק, ומתנהג כחריש-אילם... זוהי  
התשובה היהודית האמיתית לכל ההתמודדויות וההרפתקאות:  
לא שומעים, ולא עונים; ממשיכים הלאה!

ומה נותן את הכח לזה? "כי לך ה' הוחלתי, אתה תענה ה' אלי".  
אני שותק, וה' הוא זה שיענה. עלי לא מוטלת החובה לענות  
ולהתמודד, עלי מוטל לשתוק ולהבליג ולהמשיך, ואת התשובה  
יספק ה' בעצמו...

כך עושים בשעת התפילה, כשהבלבולים מאיימים להטביע את  
המחשבה. כהדרכתו של רבינו: "שאינן להשיג כלל על פניות  
ומחשבות זרות ובלבולים שבתפילה, רק לעשות את שלו, לילך  
בתפילתו כסדר, ולא ישיגה על שום בלבול ומחשבה זרה כלל, רק  
הוא יעשה את שלו ולא יחזיר פניו להביט על אלו המחשבות כלל"  
(שיחות הר"ן, עב).

וכך עושים גם כשהעבירות והניסיונות מאיימות להטביע את  
ספינת הקדושה. וכפי שהעיד רבינו על עצמו, ואמר: "כמו שאתם  
רואים אותי, רצוני לומר, שבוודאי אתם מחזיקים אותי לצדיק  
גמור. אף על פי כן, אם הייתי עובר חס ושלוש עבירה גדולה ביותר,  
אף על פי כן לא הייתה העבירה משלכת אותי כלל, רק הייתי אחר  
העבירה איש כשר כמו קודם, רק אחר כך הייתי עושה תשובה" (חיי  
מוהר"ן, תנג).

אם תהיה אכפתי מדי, תמצא את עצמך נופל כפרי גֵּשֶׁל לידיהם  
של המצרים העומדים מאחוריך, ומחכים שתפנה אחורה... אל  
תספק להם את התענוג!

התעלם מהם, וכך תכניע אותם. "כי כן הדבר; כשמתחזקים  
בהתחזקות גדול לילך דרכו בתפילות ועבודתו, ולבלי להביט  
לאחוריו, ואינו מסתכל אחריהם כלל - אזי פתאום הם מתבטלים  
לגמרי, ממש כמו הים שנתבטל לפני בני ישראל ונתהפך ליבשה"  
(ליקוטי הלכות, כו, שם, ז).

חזק ואמץ מאד!

פנינים מאירים והודושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע  
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכנגער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

## לקט ספרי"ם

## פרשת בשלה

בני ישראל חששו מהאחדות של מצרים

והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד (שמות יג, יז). למה יראו, היפלא מה' דבר, הלא כבר ראו אותות ומופתים במצרים, אם כן על מה הפחד?  
אלא שרש"י מסביר 'מצרים נוסע', 'כאיש אחד בלב אחד', וזה ידוע שאין אחדות בכוחות הטומאה שהם ענפים נפרדים זה מזה ואינם  
מתאחדים. אבל כשראו את המצרים כאיש אחד בלב אחד חששו שמא יש בהם כוחות הקדושה ולכן יראו מפניהם.

מגדולי החסידות האדמו"ר מסוכטשוב עמוד קמ

עמלק הוא בתוך הטבע והתורה ולומדיה הם מעל הטבע

כי מוחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים (שמות יז, יד). כל כוחו של עמלק הוא 'מתחת השמים' [הוספת הגר"מ - בתוך הטבע, וכשמתחברים  
למעלה מהטבע על ידי זה הוא נמחה]. אבל תורה היא 'למעלה מן השמים', כמו שאמרו חז"ל (שבת ל ב) על הפסוק (קהלת א, א), מה יתרון לאדם  
בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ומבארים: 'תחת השמש' הוא דאין לו, 'קודם שמש' והיא דברי תורה יש לו. ולכן כיון שבשעת מלחמת עמלק  
רפו עצמן מדברי תורה, ירדו למטה מן השמים, אז נתגבר עמלק שהוא מתחת השמים.

מגדולי החסידות האדמו"ר מסוכטשוב עמוד קמא



## פניני הלכה למעשה

### לחם מן השמים

לחקור האין היה ברכת המן. ואני הייתי משיב שמצאתי **ההרמ"ע מפאנו** (מאמרי השבתות ה'ח"ו) שלעתיד לבוא בסעודה של ליתן כיון שאין סעודה בלא לחם יוציאו אז צנצנת המן הנגנז, ויברכו ברכה על המן 'מוציא לחם מן השמים' ע"כ.

**ובספר חומות אנוך** (התלים עח) מביא בשם **רבינו אפרים** שכן היו מקריבים מנחות ולחם הפנים במדבר ממנו. לפי שהמן היה יורד ונראה כגרעיני חטה כמו שכתוב 'ודגן שמים נתן למו', ולכן אף שלא היה נקרא לחם מן הארץ היה נקרא לחם הבא מדגן. וכן מצאנו **בגמרא מנחות** (טו) דחייטים שירדו בעבים פסול לשתי הלחם ופירשו **התוספות** טעם הפסול לפי שאינו בא 'ממושבותיכם', אבל לולי זה היה כשר משום שנקרא חייטים אף שבא מן השמים. וכן **בגמרא סנהדרין** (טו) שאם ירד בשר כדמות חמור מן השמים טהור לפי שאין דבר טמא יורד מן השמים, ואילו טעם זה משמע שזה נקרא בשר חמור (ע"ע בתרומם יונתן שמות לה כח שהענינים הביאו מגן עדן שמן זית למאור, והאריכו האחרונים עוד בענין זה אין הדליקו שמן זית בנס חנוכה משמן נט).

**ובספר בני יששכר** מסיים שם: נענה אחד מן החברים ה"ה הרב המקובל מו"ה **ישראל דוב** זלה"ה אשר כמדומה לא בירכו ברכה על המן כל עיקר, כי כל עיקר הברכה לברר ניצוצין ולהפרידם מן הפסולות ובמנו לא היה פסולת, ונהניתי מאד כי לדעתי הדברים קרובים אל האמת. ובאמת יש לומר, דבחול לא היו מברכים על המן שום ברכה, אבל בשבת שהוא קודש והאכילה בו כעין אכילת קדשים היו מברכים ברכת המצוה 'אשר קדשנו במצותיו וציונו לאכול סעודת שבת'.

בפרשת המן אנו רואים שהמן היה נקרא 'לחם', כך הוא **לשון הפסוק** 'בתה ה' לכן ערבו בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע' 'הוא הלחם אשר נתן ה' לאכלה'. וכך אנו רואים **בגמרא ברכות** (מח) משמה רבינו תיקן לישראל ברכת הזן בשעת ירידת המן. **ובגמרא שבת** (קז): למדו מצות ג' סעודות שבת בפת ממה שנאמר ג' פעמים 'היום' (ועל מזה בסדרת מנח"י ח"ג סי' ג').

אבל מצד שני **בפרשת עקב** נאמר 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם'. הרי שהמן לא היה נקרא 'לחם' רק מוצא פי ה'. וכן מבואר **ברייטב"א** (קידושין לה) שלא היה אפשר לצאת חובת מצה בליל הראשון של פסח עם אכילת המן כיון שאינה מחמשת המינים. **והתוספות** (מנחות מה: ד"ה קרבן) הביאו בשם **רש"י** שלא היו מביאים שתי הלחם במדבר משום שלא היה לחם אלא מן ואינם מחמשת מיני דגן.

ונראה ביאור הדברים שהמן היה נקרא 'לחם', אך לא 'לחם מן הארץ' אלא 'לחם מן השמים', כלשון הפסוק 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים'. וכוונת התורה הוא כי לא על הלחם לבדו שבא על ידי עבודת האדם מן האדמה יחיה האדם, כי ביד ה' לברוא גם לחם מוכן מן השמים לשבוע. ולכן אף שהיה המן בכלל 'לחם' זה לא היה לחם הבא 'מחמשת תחתנה' שהיו מברכים על המן 'מוציא לחם מן השמים'.

וכך כותב **בספר בני יששכר** (מאמרי השבתות מאמר א): דכירנא כשהייתי מסתופף בצל קדשו של כבוד מחותני הרה"ק מו"ה **צבי הירש מזידיטשוב** זצוק"ל נפל מילתא בפומיה

### אמירת דבר שבקדושה מול פה אשפה

חשבוהו כדין ספסל נקוב שאסור אפילו אם אין בו צואה כלל?

#### צורתו מוכיח עליו

וכדי לתרץ קושיא זו כתב **הפרי מגדים** (א"א ס"ה פז סק"א) שספסל נקוב בנוי בצורה שמוכיח שנעשה אך ורק כדי לפנות עליו, ולכן הוא מאוס בכל אופן. אבל גרף ועביט הם כלים רגילים אלא שייחדם הבעל הבית לצורך זה, ולכן אם נעשה מחומר שאינו סופג אין בהם דין גרף שלפעמים נמלך הבעל הבית ומשתמש בהם גם תשמיש אחר ואינו מאוס כל כך.

#### סיר תינוק

לפי דבר **הפרי מגדים** נמצא סיר פלסטיק של תינוק המיועד לעשיית צרכים אסור לומר דבר שבקדושה כנגדו, הגם שעשוי מחומר שאינו בולע והוא נקי, כיון שצורתו מוכיח עליו שנעשה להיפנות אסור.

#### פחי אשפה

פחי אשפה רחוב שלנו עשויים בדרך כלל מחומר פלסטיק, ואם כן אין עליהם דין גרף של רעי, ואם אין דבר מסריח שבו מן הפח, ואין ריח רע נודף ממנו מותר לומר דבר שבקדושה כנגדו.

אמנם לפי סברת **הפרי מגדים** ה"ל היה אפשר לומר דכיון שצורתם מוכיח עליהם שנעשו אך ורק לצורך איסוף הובל מסריח, לכן גם אם נעשו מחומר פלסטיק שאינו בולע כל כך אסור לומר דבר שבקדושה כנגדם, שדין הפח כדין ספסל נקוב. ולכן אפילו אם הפח כרע נקי ואין ריח רע נודף ממנו אסור לומר דבר שבקדושה כנגדו.

אבל למעשה כתבו הרבה **מאחרוני זמנינו** דכיון שאין מכניסים צואה גלוי ישירות לתוך הפח, ולרוב שמים זבל שאין בו ריח רע רק שהוא מתעפש במשך הזמן, ולא תמיד יש בו ריח רע, אין דינו כגרף שצורתו מוכיח עליו שנעשה לצואה, ומותר לומר כנגד הפח דבר שבקדושה כל עוד שאינו נודף ריח רע ואין דבר המסריח כנגדו (והיה מחננין קדוש ה"ל פ"כ ס"א חוט שני ועוד).

אכן, אוטו-משיית שצובא את האשפה שכבר מונח פרק זמן במיכל האשפה ותמיד ריח האשפה נודף ממנו, דינו כגרף גם אם נעשה ממתכת, שצורתו מוכיח שנעשה לצורך זה וצריך להרחיק ממנו כמלוא עיניו לכל דבר שבקדושה.

#### שיטת הגאון מקז'ג'לוב

**הגאון מקז'ג'לוב ז"ל** בספרו **שו"ת ארץ צבי** (ח"א ס"ה ק"א) תמה על **הפרי מגדים** שמחלק בין כלי שצורתו מוכיח עליו או לא, וכך כתב: 'גם בימי הגמרא נראה דגרף של רעי היה ניכר צורתו שמייוחד לזה, ושמו מוכיח עליו שאינו סתם כלי רק שנעשה לדבר זה, ומכל מקום הלכה רווחת שנינו דגרף של מתכות מועיל הדחה, וגם בזמננו נוהגין קולא בזה ולא ויפרך בה אדם מעולם'.

**והגאון מקז'ג'לוב** כותב חילוק אחר בין גרף לספסל נקוב, דאיסור גרף הוא משום שהוא כלי העשוי לקבלת דבר מאוס, ולכן נידון על שם מה שמונח בו, שאם הוא סופג את המונח

למדנו השבוע **בשולחן ערוך** (סימן פז ס"א) שאסור מן התורה לומר דבר שבקדושה מול גרף של רעי ועביט של מי רגלים, וצריך להרחיק מהם ד' אמות, ואפילו אם הגרף נקי ואין בו ריח רע הרי זה מאוס ואין זה בכלל מחננין קדוש (משנ"ב סק"א ונע"פ רבינו יונה ברכות יז).

#### טעם האיסור

יש שני טעמים למה גרף ועביט אסורים גם כשהם נקיים ואין בהם ריח רע;

**א.** כיון שהוא מיוחד לתשמיש בזוי ומאוס דינו כבית הכסא שאפילו אם פינו ממנו הצואה אסור (רעק"א רס"י פז מובא בבב"ה ד"ה גרף, פ"ח סק"א בדעת הרמב"ם).

**ב.** כיון שהכלי בולע וספוג מצואה ומי רגלים הרי הוא עצמו מסריח ומאוס כבית הכסא (ח"י אדם כולל ג' ס"ו בבב"ה י"ג שם).

#### ב' תנאים לאיסור

מחמת שני טעמים אלו נפסק שכדי שיהא על הגרף או העביט דין בית הכסא נצרך לזה ב' תנאים (ע"ע פמ"ג בא"א סק"א):

**א.** שיהא מיוחד לכך, דאילו אם הגרף או העביט אינו מיוחד לעשיית צרכים דוקא, או שבכל פעם שמשתיין לתוכו נותן בו רביעיית מים, אין עליו דין בית הכסא, ואם הוא נקי ואין בו ריח רע מותר לומר דבר שבקדושה כנגדו (משנ"ב סק"א).

**ב.** שיהא הכלי עשוי מחומר שבוולע וספוג הרבה, ואילו אם עשוי מחומר שסופג רק מעט אין דינו כגרף. **ובשולחן ערוך** מבואר איהו חומר סופג הרבה ואיהו חומר סופג רק מעט, כלי עץ וחורס סופגים הרבה, ואילו כלי זכוכית וכלי מתכת אינם סופגים ואם אין בהם ריח רע אין עליהם דין בית הכסא (ע"ע"ש במשנ"ב סק"ז).

#### כלי חרסינה

**המשנה ברורה** (סק"ה) פסק להחמיר בכלי חרסינה. אבל **בשו"ת מנחת יצחק** (ח"א ס"ו אות א) כתב שהחומרא הוא רק באופן שהצואה שוהה בתוכו מעת לעת, אבל כלי שהדרך להדיחו תמיד כמו אסלות בית הכסא שלנו, אינו בולע ואין עליו דין גרף.

#### כלי פלסטיק

ולענין כלי פלסטיק הביא **בשו"ת אבני ישפה** (אורח סי' י"א ע"ב ג) בשם הרבה **מאחרוני זמנינו** שענינו ראות שאינם בולעות כל כך הרבה ודינם ככלי מתכת וכלי זכוכית.

#### דין ספסל נקוב

בנוסף לדין גרף ועביט, יש עוד דין של ספסל נקוב שלכאורה סותר כלל זה: נפסק **בשולחן ערוך** (סימן פז ס"ה) שאם יש בתוך ד' אמותיו כסא נקוב שמיועד לפנות עליו אסור לומר דבר שבקדושה אפילו אם הוא נקי ואין בו ריח רע, **ובמשנה ברורה** (סק"ה) החמיר שצריך להרחיקו מלפניו כמלוא עיניו, דכיון שמיועד לפנות עליו דינו כבית הכסא.

ולכאורה מוכח מכאן שכל דבר שמיועד ליפנות עליו אפילו אם הוא נקי ואין בו ריח רע ואינו סופג את הצואה אסור לומר כנגדו שום דבר שבקדושה. ואם כן קשה למה הקילו הפוסקים בגרף של רעי שאינו סופג את הצואה, ולא

פתוח, ובפתיחתו וסגירתו ריחו מרובה נחשב כלי של צואה.

דעת **רוב האחרונים** שתלוי מאיזה חומר נעשה הצינור, אלו העשויים מחומר הכולע הרבה כדוגמת כלי חרס דינם כגרף ואסור לומר דבר שבקדושה כנגדם, וכפי שנפסק **בשולחן ערוך** (ס"ב) שאפילו אם כפה הגרף על פיו לא מהני. אבל צינורות העשויים מפלסטיק אין דינם כגרף ואם הצינור נקי מבחוץ ואין ריח רע נודף גם ממנו מותר לומר דבר שבקדושה כנגדו גם לשיטת **הפרי מגדים** כיון שאין צורתו מוכחת עליו (חוט שני, זהאת הברכה פ"ז ועוד). וכן פסק **החזון איש** (סס"י ז' סק"ד).

שיטה שלישית מציוו **במקור חיים** (ס"ה פז ס"א) שכתב, שכל ההיתר בגרף העשוי מחומר שאינו בולע הוא רק בגרף שנפנים על גביו ושופכים תיכף בחוץ, וזה אין דרכו לבולע הרבה, אבל כלי שיש בו צואה תמיד דינו כגרף אפילו אם הוא עשוי מחומר של מתכת, שעל ידי ששורה שם תמיד הרי זה בולע הרבה. ולפי זה צינורות ביוב שעוברים שם ביוב בתמידי דינו כגרף גם אם עשוי מפלסטיק. וכן פסק **בשו"ת אור לציון** (ח"ב פ"ו ס"ו יז) שאין תקנה לומר דבר שבקדושה מול צינורות רק אם מכסים את הצינורות בבד. **ובשו"ת מנחת יצחק** (ליקו"ת סי' ו) כתב דאף שמעיקר הדין מותר לברך כנגד צינורות פלסטיק, מהנכון לכסות כל הצינור בבד.

בו הרי הוא כמוהו. מה שאין כן ספסל נקוב העשוי ליפנות עליו, אינו כלי לקבלה רק יש לו תשמיש לעצמו ונידון על שם עצמו, וכיון שדרך תשמישו להעמיד הספסל על גבי גרף הרי הוא מאוס כמו הגרף.

ולפי דבריו מותר לומר דבר שבקדושה כנגד סיר של תינוק, וכל שכן שאין חשש בפחי אשפה, שהם כלי קבלה שאינם בולעים הרבה.

#### צינורות ביוב

מצוי בבניינים ישנים שעוברים צינורות השופכים על פני הבנין מבחוץ והם בולטים ונראים מבחוץ, ויש להסתפק האם מותר לומר דבר שבקדושה מול צינורות אלו או לא. ובעיקר זה מצוי בסוכות שלפעמים בונים הסוכה בחצר במקום שעוברים צינורות כאלו. ובספרי האחרונים מציוו ג' שיטות לענין צינורות ביוב, כדלהלן:

**בספר אשי ישראל** (פנ"א הע' נט) הביא בשם **הגרש"א ז"ל** שצינורות אלו אין בהם דין גרף כלל אפילו אם נעשו מכתום או סוג חומר אחר שבוולע הרבה, וטעמו, דכיון שהצינור לא נעשה לקבלה כלל רק נעשה בעיקר להעביר דרכו מי שפכים שאינם נשארים בו אינו נחשב ככלי מאוס ממתכת עצמו ואי אפשר ליתן עליו שם 'גרף'. ועוד דצינורות ביוב שהם סגורים מכל צד אין עליהם רק שם צינור סתום, מה שאין כן גרף שהוא כלי שמשמשים בו תמיד כשהוא

ועל למוד הפוסקים הזקיר מאד מאד ביותר מפל תלמודים... והוא תקון גדול מאד מאד... ואמר, שפלא איש ישראל מיהב ללמד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבר.

בעז"ה ניתן לשמוע שיעור בעמוד היומי מידי יום בשלוחה 433 בקול אנ"ש

ישוב הדעת!

ידוע שהגאונים הצדיקים הרה"ק רבי נחמן מטשערין זי"ע והרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע יגעו טובא לרשום מראי מקומות וצינונים להשגותיו של רבינו הקדוש הנגמ"ח זי"ע בספרו הקדוש 'ספר המדות', אך לאחר כל עבודתם הנאדרת הניחו מקום להתגדר בו ויש כמה וכמה סעיפים מדברי רבינו שלא כתבו עליהם שום מראה-מקום.

ובסייעתא דשמיא מצאתי שני מראי מקומות על ענין אחד שלא כתבו עליו מראה מקום:

רבינו כתב (ספר המדות ח"ב דתת) **'על ידי בלבול הדעת ממשלתו נופלת'**, וחשבת לציין לזה מראה מקום נאה:

בהפטרה של שבת שירה קוראים על מלחמת סיסרא, **שר הצבא של הכנענים**, שברח מפני בני ישראל, ויבוא אל בית **יעל אשת חבר הקני**, ויצאם סיסרא ויבקש מייעל שתשקהו מים אך למעשה השקתה אותו יעל חלב, כמו שנאמר (שופטים ה כה): **'מִמֵּי שְׂאֵל חֶלֶב נִתְּבָר'**. חז"ל מבארים את טעם השינוי שעשתה יעל אשת חבר הקני, מדוע לא נתנה לו חלב כבקשתו. כי היא ביקשה להרוג את סיסרא, וראתה את עייפותו, והבינה שהוא עומד ליפול לתרדמה, וכאשר ישן תיגש אליו ביתד ותכהו ברקתו. אבל סיסרא הרי היה גיבור עצום, גיבור נורא, גבורה של מלאך היתה בו, כמו שאמרו חז"ל (יל"ש שופטים רמז ג) שהיה מפיל חומות בקולו, וכאשר היה נכנס למדבר ובו חיות רעות, אריות ונחשים ועקרבים, היה שואג בקולו וכולם רעדו מפניו. הנוכל לתאר לעצמנו שאשה צריכה להרוג אדם נורא כזה שגבורתו מעין דלמעה. מה עשתה? הוא ביקש מים, והיא שינתה ונתנה לו חלב. וכתב בתרגום: 'למידע אי אית רעיונהי עלוהי', לבדוק את מחשבתו אם היא מיושבת עליו. ורש"י מביא מהמדרש 'לראות אם הוא מבחין בין טעם מים לטעם חלב'.

עומק כוונתה היה, שאם לא יבחין להבדיל בין מים לחלב, אות וסימן הוא שיש לו בלבול הדעת, וממילא תיפול ממשלתו. שאם מוחו נפל, נפל הכל. כי כל מהות האדם תלוי בישוב הדעת, ואם הישוב הדעת במקומו, הוא אפשר להרוג, כי אין הוא במצב של נפילה. וכאשר ראתה שאינו מבחין, ידעה שממשלתו נופלת.

וזו מקור לדברי רבינו, שע"י בלבול הדעת ממשלתו נופלת!

מקור נוסף לדברי רבינו הנ"ל, מצאתי במעשה של דוד עם **גלית הפלישתי**.

גלית היה גיבור עצום ונורא, ודוד ירד לקראתו ללא שריון וללא שום כלים, אלא עם מקלו ואבנים קטנות. אמר לו גלית כדברים הבאים (שמואל-א יד ג): **'הֲכֵלֵב אֲנִי כִי אֶתֶּה בָּא אֵלַי בְּמִקְלוֹתִי?!'** ובתוך דבריו נכשל גלית בדבורו ואמר: **'לָכֶּה אֵלַי וְאַתָּנָה אֶת בְּשָׂרִי לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבִהמַת הַשָּׂדֶה'** (שם פסוק מד). על זה מביא הרה"ק ממהדרש שראה דוד שדבריו של גלית מקולקלין, שאומר שבהמת השדה תאכל את בשרו, והלא הבהמות אינן אוכלות בשר אדם. ומזה הבין דוד שגלית מבולבל. ונענה דוד ואמר בליבו: 'הדין ידידי הוא!' - שלי הוא! שאם מוחו אינו כראוי והוא כבר מבולבל, אם רק פלט מפיו מילה משושבת, ככל הנראה מוחו כבר משושב, והוא כבר עומד ליפול בידו.

הרי לנו עד היכן מגעת מעלת ישוב הדעת. ישוב הדעת היא העצה הטובה ביותר לאדם ברוחניות ובגשמיות. על האדם להיזהר בהירות יתירה שלא לבוא לידי בלבול, וזו הסגולה הגדולה ביותר להמתקת הדינים.

שמעתי פעם פירוש על אמרת התנא **כאבות** (פ"ג מ"א): 'הוי נח לתשחורת', כשקורה ולאדם הולך קצת בשחורות וחשכות, 'בתשחורת' - עליו להיות 'נח', גש לענין מתוך אמונה, אל

תירא ואל תפחד. קָשָׁר את הדבר להשי"ת, ועל ידי כן תבוא להצלחה ולמילוי משאלותיך. בכל המצבים הללו, העצה החיה והמיוחדת היא: שהמוך יישאר על מקומו.

והדבר תלוי מאד בידינו; לא להתבלבל ולא לאבד את המוח, ואז יומתקו הדינים ויכולים לזכות לכל טוב.



בחז"ל איתא, שכאשר הלכו **חנניה מישאל ועזריה** להישרף על קידוש ה' בכבשן האש, באו לבושים במלבושיהם היקרים והמפוארים, לבושי כבוד ומלכות, חלוקא דרבנן, בהם היו לבושים בהיותם מאנשי כנסת הגדולה, וכך הלכו להיזרק לכבשן האש.

הנוכל להעלות על הדעת הרגשת אדם שעומד להישרף בכבשן האש, כי הרי הם הלכו במטרה אחת להשרף למען שמו ית', והם לא רק שלא הלכו שפופים באיבוד העשתונות, אלא הלכו במלבושי מחלצות. ועשו כן, כדי שלא יבואו לידי בלבול, ואכן ניצלם.

וכך דרשו חז"ל ממעשה זה של חנניא מישאל ועזריה (סנהדרין צג), שאפילו בעת סכנה לא ישנה אדם מן הרבנות, ומהי הרבנות, שכל אחד יש לו לבוש מיוחד המתאים למידת מעמדו ורבנותו, העשיר בלבוש שלו, בעל-בית בלבוש שלו, וכן הרב וכדומה, וצריך להיזהר לא לשנות הלבוש גם בעת סכנה. והזהירות בזה היא לא רק שלבושו החיצוני יהיה כראוי ולא ישנתה, אלא שגם מוחו יהיה כראוי בישוב הדעת. ורש"י פירש שם שעל ידי שאינו משנה מרבנותו יראו השונאים שדעתו מיושבת עליו ויתביישו מפניו. הרי שישוב הדעת הוא ניצחון בפועל. אל תתבלבל ולא תאבד עשתונותיך, ואז אתה בטוח בהצלחתך ובנצחונך.

**ומוהרנ"ת** מביא על רבינו הק' שהיה עמל תדיר בעמל רב, והירבה בתעניות ומיעט בשינה, וימם לא נח ובלילה לא נם, שהיה תמיד עמל בתורה במסירות נפש ללא כל מנוחת הגוף (שבחי הר"ן ח"ב סי' לג). ואעפ"כ, מעיד מוהרנ"ת, כל עת שהיה מדבר עם רבינו היה שרוי בישוב הדעת עצום, ומעולם לא ראה אדם עם ישוב הדעת כזה (חיי מוהר"ן סי' תלד). גם כשהיה מדבר עם רבינו בענין שבהלכה, היה נראה כאילו למד רבינו עכשיו הלכה זו, שהיה שולט בכל התורה כולה בבהירות (שם סי' רסה), וזאת מפני שפעל בעצמו לחיות תמיד בבהירות ובישוב הדעת.



וזוהו כל התכלית של עצת רבינו - ההתבודדות - לבוא לישוב הדעת. ועל זה עצמו צריך האדם להשיח את לבו לפני ה' בעת ההתבודדות; מדוע אני שרוי בלבול הדעת, מדוע אני כל כך מבולבל... וע"י ריבוי הדיבורים יתיישב מבלבולו.

והסימן לגמר הטוב של ההתבודדות הוא, כאשר ילך משם מתוך ישוב הדעת.

ואכן הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל היה אומר שאנשי שלומנו היו מכנים את ההתבודדות 'ישוב הדעת', להתיישב לפני השי"ת.

ומצאנו בספר המידות (כ"ט לה) דבר פלא, שם נאמר: 'כעס בא ע"י התבודדות שאינה ראויה'. והענין בזה הוא כדבר והיפוכו; כי תכלית ההתבודדות היא הרי לבוא לישוב הדעת, וכאשר היא שלא כראוי, בא האדם לכלל כעס.

עיקר הצלחת הבעל דבר להכשיל את האדם הוא כאשר בא אליו בפתע פתאום, ללא הכנה מצד האדם, כי נעשה בלבול עצום במוחו. וכמו בזמן מלחמה, אחד מתכסיסי המלחמה הידועים הוא, לגרום בתחילה בלבול גדול בקרב מחנה האויב, ולאחר מכן הוא מכה את האויב ומנצחו. רק כאשר האדם מוכן, ותמיד פוגשים אותו כשהוא בישוב הדעת - אי אפשר להכותו ולהפילו.

ר' דוד צבי  
בן מוהרנ"ת (ה)

בשנת ת"ר נחלש ר' דוד צבי ונפל על ערש דוי ביסורים גדולים, ומוהרנ"ת חיזק ואימץ את אנ"ש בכלל, ואת בנו ר' יצחק בפרט, שיתחזקו להתפלל עליו ולא יתייאו עצמם מן הרחמים, וה' הטוב בוודאי ישמע תפילתם וישלח לו רפואה שלימה.

וכנזכר במכתבו הנדפס בעלים לתרופה וז"ל:

**"הרחמנות שעליו אין לשער"**

"יום ה' ויחי ת"ר. אין דעתי צלולה, וההכרח להודיעך **צערי כי בני דוד צבי שיחי' חזר ונחלש אתמול קודם אור הבוקר של יום ד', וצעק בקול מר על כאבו ומוטל על ערש דוי מאתמול עד עתה, אשר כזאת לא עבר עליו, וביום אתמול היה כאבו כבד מאד, ובלילה הוקל עליו מעט מעט לאיזה שעות, וכן היום, אבל עדיין מונח על ערש דוי, והרחמנות שעליו אין לשער.**

**"בזכות וכוחו הגדול של האשל הגדול שאנו נשענים עליו"**

ואני בלתי אל ה' עיני תלויות, וכפי פרושות אל רחמי וחסדיו המרובים מאוצר מתנת חינם יחנונו, בזכות **שכוחו הגדול של האשל הגדול שאנו נשענים עליו, וישלח לו מהרה רפואה שלימה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף, ולה' הישועה.**

**הכל לטובה**

ואף על פי כן צריכין לחזק עצמו להאמין שהכל **לטובה, וברוך השם אני חזק בזה.** אך רחמי יתברך מרובים מאד, ואני מבקש ומתחנן א-ל-שד-י יתן לכם רחמים בפשיטות (עיין ליקו"מ ח"ב סי' ס"ב) שישוב לאיתנו בשלימות מהרה.

**"הרבו עליו רחמים"**

ואתה תזהיר את כל אנ"ש שיתפללו ויעתירו הרבה להשם יתברך עבורו, **הרבו עליו רחמים**, בפרט כי צערינו נוגע לכולם, והשם יתברך ירחם. ומוסר כתב זה נחוץ ואי אפשר להאריך. ואף על פי כן בני, אל תהיה נמשך אחר הצער ח"ו הרבה, רק תבקש רחמים ונבטח בה' כי בוודאי ירפאוה מהרה ולא יעיר כל חמת ח"ו, כי חסדי ה' אינם תמים ורחמי לא כלים, ואם ירצה ה' אודיעך ישועתו בעזה"י נתן מברסלב" (סי' רצ"ו).

**"קשה לסכול מרידות צעקתו"**

אמנם עדיין לא הונח לו לר' דוד צבי, ובשבת פרשת שמות חזר ונחלש ר' דוד צבי, כמסופר בעלים לתרופה וז"ל:

"א' וראו ת"ר. מה אומר לך בני חביבי כי אני מוכרח להודיעך צערי, כי בני דוד צבי שיחי' חזר ונחלש על **כאבו במוצאי שבת קודש אשר קשה לסכול מרירת צעקתו, ועתה הקיל עליו קצת, אך עדיין לא קם ממטתו, השם יתברך ישעדהו מהרה וישיבהו לאיתנו**".

**"אין לי שום בטחון על שום תחבולה כי אם על השם יתברך לבד"**

וממשיך שם במכתבו: **"אין לי שום בטחון על שום תחבולה כי אם על השם יתברך לבד, לך לבד עינינו תלויות עד שתחננו. זאת נחמתי בעיני מה שאני יודע שאין לי שום סמיכה כי אם על השם יתברך לבד.** ואני מזהיר אותך ואת ר' נחמן ור' דוד וכל אנ"ש שתתפללו הרבה להשם יתברך עבורו כי הרחמנות גדול מאד עליו ועלי ונוגע לכולם. והשם יתברך ישמע תפילתם ותפילתנו בכוחו הגדול ז"ל ובזכות מעט הצדקה, אולי יחוס אולי ירחם ולה' הישועה. ויש לי הרבה לדבר כי אף על פי כן חסדי ה' כי לא תמנו, ובוודאי יתהפך הכל לטובה, אך אי אפשר להאריך עתה, ובעל הרחמים ירחם עליו וירפאהו וישיעו תיכף ומיד ולא יבוא עוד לידי מחלה כלל, וקיוויתי לה' שאודיעו מהרה ישועתו. דברי המצפה לישועה, נתן מברסלב" (סי' רצ"ז).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמי' שווארץ שליט"א בעמ"ס 'איצרות עלים לתרופה'.

**072.332.3300** בא"י: **מערכת שיעורים נפש משיבת**  
**1-929.8415.876** בארה"ב: **שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א**  
**44-203.1500.313** באירופה: **קול אנ"ש דקדילתינו** **072.3323.796**